

Sytuacja procesowa wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym na tle art. 797 § 1¹ k.p.c.

Milena Juchniewicz

Szkoła Doktorska Uniwersytetu Szczecińskiego

e-mail: milena.juchniewicz@phd.usz.edu.pl

ORCID: 0000-0002-1495-9031

Cytuj jako: Juchniewicz, M. (2023). Sytuacja procesowa wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym na tle art. 797 § 1¹ k.p.c. W: K. Marak (red.), *Problematyka odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania gospodarczego. Zagadnienia prywatno- i publicznoprawne* (s. 102-111). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

7.1. Wprowadzenie

Jednym z fundamentalnych praw wierzyciela jest możliwość dochodzenia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym w postępowaniu egzekucyjnym. Postępowanie to przeprowadzane jest na podstawie wniosku wierzyciela wraz z załączonym tytułem wykonawczym. Istnieje również możliwość prowadzenia postępowania egzekucyjnego niezależnie od złożenia wniosku o wszczęcie tego postępowania. Celem postępowania egzekucyjnego jest przymusowe wykonanie obowiązków dłużnika względem wierzyciela, nałożonych na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub innego tytułu egzekucyjnego (Flaga-Gieruszyńska, 2015, s. 270). Postępowanie egzekucyjne zmierza zatem do zaspokojenia interesów wierzyciela niezależnie od woli dłużnika. Postępowanie to jest inicjowane wnioskiem o wszczęcie egzekucji lub żądaniem przeprowadzenia egzekucji z urzędu, w których wskazuje się świadczenie, które ma być spełnione. Do wniosku lub żądania dołącza się tytuł wykonawczy (art. 797 § 1 k.p.c.). Dysponentem tego postępowania jest wierzyciel i to interes wierzyciela, a nie dłużnika, jest w tym postępowaniu przedmiotem ochrony. To wierzyciel decyduje o wszczęciu egzekucji w zakresie żądania objętego tytułem wykonawczym. W pewnych przypadkach wynikających z przepisów prawa występuje jednak możliwość ograniczenia uprawnień wierzyciela w celu ochrony interesów dłużnika, o czym będzie mowa w przedmiotowym opracowaniu.

7.2. Nowe kompetencje komornika sądowego

Ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469, z późn. zm.) dodano postanowienia art. 797 § 1¹ k.p.c., zgodnie z którym: „Jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, do wniosku należy dołączyć również dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia”. Przepis ten został wprowadzony w toku zaawansowanych już prac legislacyjnych nad ustawą, w związku z czym brakuje uzasadnienia dla jego wprowadzenia w rządowym uzasadnieniu projektu ustawy.

Na podstawie powyższego przepisu wprowadzono dodatkowe wymogi formalne wniosku o wszczęcie egzekucji. Przepis ten przyznaje komornikowi kompetencje do badania, czy roszczenie wynikające z treści tytułu wykonawczego jest przedawnione. Dotychczas to sam dłużnik, w celu uniemożliwienia egzekwowania przedawnionego roszczenia stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, mógł wystąpić przeciwko wierzycielowi z powództwem przeciwegzekucyjnym (zob. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.05.2016 r. ...; Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18.03.1971 r. ...; Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27.02.1969 r. ...). Podstawą powództwa przeciwegzekucyjnego był art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., upływ terminu przedawnienia bowiem kwalifikowano jako zdarzenie, które nastąpiło po powstaniu tytułu egzekucyjnego. W konsekwencji rozstrzygnięcie o tym, czy dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu, podlegało dwuinstancyjnej kontroli sądowej. Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469, z późn. zm.) istotnie zrewolucjonizowała sposób postępowania w razie dochodzenia w postępowaniu egzekucyjnym roszczeń, co do których upłynął termin przedawnienia.

W obecnym stanie prawnym w świetle art. 797 § 1¹ k.p.c. „jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, do wniosku należy dołączyć również dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu przedawnienia”. Przepis ten jest sformułowany nieudolnie, bowiem z jego literalnej wykładni wynika, że treść tytułu wykonawczego powinna zawierać informację o tym, czy doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Takie informacje nie stanowią jednak elementu obligatoryjnego tytułu egzekucyjnego. Tytułem wykonawczym, o ile ustawa nie stanowi inaczej, jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776 k.p.c.). Przykładowo elementem podstawowym sentencji prawomocnego orzeczenia sądu jako tytułu wykonawczego (a więc zaopatrzonego w klauzulę wykonalności) stosownie do treści art. 325 k.p.c. jest:

- 1) oznaczenie sądu,
- 2) oznaczenie sędziów wydających orzeczenie,

- 3) oznaczenie protokolanta,
- 4) oznaczenie prokuratora (jeżeli brał udział w sprawie),
- 5) oznaczenie daty i miejsca rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia,
- 6) wymienienie stron i oznaczenie przedmiotu sprawy,
- 7) rozstrzygnięcie o żądaniach stron (art. 325 k.p.c.).

Przepis ten nie wymienia zatem wśród obligatoryjnych elementów sentencji prawomocnego orzeczenia sądu jako tytułu wykonawczego informacji o tym, czy doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Jak wskazuje się w orzecznictwie, „Przepis ten wymienia tylko elementy, które wyrok powinien zawierać, nie wyłącza natomiast zamieszczenia w sentencji orzeczenia elementów uzasadnionych względami celowości i praktycznej przydatności” (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1977 r. ...). W literaturze nie brakuje również głosów odmiennych, opowiadających się za przyjęciem, że „brak jest podstaw prawnych do zawierania w tenorze wyroku innych rozstrzygnięć formalnych niż te, które dotyczą kosztów postępowania lub rygoru natychmiastowej wykonalności (zob. art. 351 § 1 k.p.c.). W szczególności nieusprawiedliwione pozostaje orzekanie postanowieniem w sentencji wyroku o częściowym odrzuceniu pozwu lub umorzeniu postępowania” (Rudkowska-Ząbczyk, 2020, s. 345-346).

Jeżeli zatem o kierunku wykładni przepisu art. 797 § 1¹ k.p.c. miałyby decydować wyłącznie jego literalna treść, to odczytanie z tytułu wykonawczego, czy doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia byłoby niemożliwe, ponieważ informacja, czy roszczenie jest przedawnione, nie stanowi obligatoryjnego elementu sentencji orzeczenia. Wykładni językowej nie można jednak ograniczać wyłącznie do aspektów językowych, pomijając kontekst celowościowy i systemowy. Nie można nie uwzględniać tego, że ciążący na komorniku sądowym obowiązek weryfikacji, czy doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia, ma zostać zrealizowany na podstawie „treści tytułu wykonawczego” (a także dokumentów załączonych do wniosku o wszczęcie egzekucji). Przepis ten nie precyzuje jednak, jaki to może być rodzaj dokumentu. Ze względu na przedmiot regulacji wydaje się, że chodzi o dokumenty urzędowe (art. 244 k.p.c.) lub dokumenty prywatne, w tym również dokumenty sporządzone w formie elektronicznej (art. 245 k.p.c.).

7.3. Sprawowanie przez komornika sądowego wymiaru sprawiedliwości

Regulacja przewidziana w art. 797 § 1¹ k.p.c. przyznaje komornikowi sądowemu, w odniesieniu do ściśle określonych roszczeń, uprawnienie do decydowania o dopuszczalności egzekucji. Uprawnienie to stanowi więc wyjątek od wyrażonej w art. 804 § 1 k.p.c. podstawowej zasady postępowania egzekucyjnego, a mianowicie, że organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku

objętego tytułem wykonawczym. Na podstawie powyższego przepisu organ egzekucyjny ma przeprowadzić postępowanie egzekucyjne, a nie badać zasadność i wymagalność obowiązku objętego tytułem wykonawczym (Wengerek, 1994, s. 189). Zasada ta korespondowała z wyrażonym w orzecznictwie poglądem, zgodnie z którym: „Zarzut co do przedawnienia jako zarzut materialny nie ma w postępowaniu ze skargi na czynności komornika żadnego znaczenia” (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1958 r. ...).

Jednak według wprowadzonego ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw przepisu art. 804 § 2 k.p.c. (skorelowanego odpowiednio z art. 797 § 1¹ k.p.c.): „Jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, że termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, a wierzyciel nie przedłożył dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 1¹ k.p.c., organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie”. Uprawnienie wynikające z tego przepisu przelamuje fundamentalną zasadę zakazu weryfikacji przez organ egzekucyjny wymagalności obowiązku wynikającego z tytułu wykonawczego. Jednocześnie przytoczony przepis, jako wprowadzający wyjątek od ogólnej reguły postępowania egzekucyjnego, jaką jest zakaz badania przez organ egzekucyjny zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym, powinien być interpretowany zawężająco.

Przyznanie organowi egzekucyjnemu prawa do badania terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z tytułu egzekucyjnego motywuje do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy rozstrzygnięcie przez organ egzekucyjny o niedopuszczalności egzekucji z uwagi na upływ terminu przedawnienia nie stanowi sprawowania kompetencji wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483). Warto zauważyć, że podobne wątpliwości występują również w praktyce orzeczniczej, w toku bowiem rozpoznawania sprawy ze skargi wierzyciela przy udziale dłużnika na czynności Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Obornikach Sąd Rejonowy w Obornikach postanowieniem z dnia 19 listopada 2019 r., I Co 938/19 przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne dotyczące m.in. tego: „Czy art. 804 § 2 i art. 804 § 2 w zw. z art. 797 § 1¹ w zw. z art. 758 w zw. z art. 759 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm.; dalej: k.p.c.), w zakresie w jakim przyznają komornikowi sądowemu kompetencję do rozstrzygnięcia, czy upłynął, nie będąc przerwany, termin przedawnienia dochodzonego przez wierzyciela roszczenia i, w razie pozytywnego rozstrzygnięcia tego zagadnienia” (Postanowienie Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 19 listopada 2019 r. ...). W przytoczonym postanowieniu Sąd Rejonowy w Obornikach sformułował obszerną argumentację przemawiającą za przyjęciem, że rozstrzygnięcie przez organ egzekucyjny o niedopuszczalności egzekucji z uwagi na upływ terminu przedawnienia stanowi sprawowanie wymiaru sprawiedli-

wości w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Argumentacja przedstawiona przez Sąd Rejonowy w Obornikach jest przekonująca, obszerna i wewnętrznie spójna. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Rejonowego w Obornikach komornik sądowy, orzekając o dopuszczalności egzekucji, w istocie orzeka o tym, czy prawo to ma charakter prawa egzekwownego. Ponadto Sąd Rejonowy w Obornikach wskazał również, że komornik, badając kwestie przedawnienia, orzeka zasadniczo o tym, czy prawo do egzekwowania ściśle określonego roszczenia stanowi rzeczywiste uprawnienie wierzyciela, czy też jest *nudem ius* – a więc istnieje, ale nie umożliwia wierzycielowi dochodzenia jego interesów. Dalej Sąd Rejonowy w Obornikach podkreślił, że komornicy sądowi nie są w przeciwieństwie do sądu niezawiśli, lecz podlegają nadzorowi sądu oraz właściwego prezesa sądu rejonowego, przy którym działają. Postanowieniem z dnia 22 lipca 2020 r., P 23/19 Trybunał Konstytucyjny po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 lipca 2020 r., pytania prawnego Sądu Rejonowego w Obornikach umorzył postępowanie w sprawie. Trybunał Konstytucyjny uznał, że pomiędzy pytaniem prawnym Sądu Rejonowego w Obornikach co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art. 804 § 2 k.p.c. oraz innych przepisów wskazanych w postanowieniu o przedstawieniu pytania prawnego a rozstrzygnięciem sprawy zawisłej przed sądem pytającym nie zachodzi relewantny związek, wymagany przez art. 193 Konstytucji. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego sąd pytający zaskarżył przepis, w odniesieniu do którego jego orzeczenie o niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej nie miałoby wpływu na wynik postępowania, w związku z czym wydanie wyroku było niedopuszczalne, a postępowanie należało umorzyć.

W ocenie autorki za słuszne należy uznać stanowisko Sądu Rejonowego w Obornikach, jakoby uprawnienie komornika sądowego do decydowania o dopuszczalności egzekucji ze względu na upływ terminu przedawnienia stanowiło wyraz sprawowania wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle art. 175 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe”. Przepis ten wprowadza zasadę sądowego wymiaru sprawiedliwości oraz określa sądy uprawnione do sprawowania wymiaru sprawiedliwości (Szczucki, 2016, s. 87-89). Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że „sprawowanie wymiaru sprawiedliwości należy do wyłącznej kompetencji sądów” (Dąbrowski, 2013, s. 19-20; Sokolewicz, 1999, s. 157). Przez „sprawowanie wymiaru sprawiedliwości” rozumie się z kolei „działalność państwa polegającą na sądzeniu, czyli wiążącym rozstrzygnięciu sporów o prawo, w których przynajmniej jedną ze stron jest jednostka lub inny podmiot podobny. (...) Wyłączność sądów w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości rodzi konieczność zagwarantowania sądowego rozstrzygnięcia każdej sprawy, której przedmiotem jest spór o prawo, zaś stroną

sporu jest jednostka lub inny podmiot podobny” (Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 2012 r. ...). Niewątpliwie komornik sądowy, badając, czy roszczenie wynikające z tytułu wykonawczego jest przedawnione, rozstrzyga niejako spór pomiędzy wierzycielem a dłużnikiem. Należy zauważyć, że rozstrzyganie przez organ egzekucyjny o niedopuszczalności egzekucji z uwagi na upływ terminu przedawnienia powoduje, że komornik sądowy wykonuje w tym zakresie kompetencje sądu. Weryfikacja, czy roszczenie majątkowe wierzyciela może być przedmiotem egzekucji nie jest bowiem czynnością techniczną, ale ma charakter merytoryczny. Na komorniku sądowym bowiem spoczywa obowiązek badania zasadności wniosku. To interes dłużnika, a nie wierzyciela jest w tym przypadku przedmiotem ochrony. Skoro zatem sprawowanie wymiaru sprawiedliwości należy wyłącznie do sądów, za niedopuszczalne należy uznać powierzenie części kompetencji wynikających ze sprawowania wymiaru sprawiedliwości organom nieposiadającym przymiotu niezawisłości. Tym samym wydaje się, że rozstrzyganie przez organ egzekucyjny, czy roszczenie stwierdzone tytułem egzekucyjnym nie jest przedawnione, stanowi sprawowanie wymiaru sprawiedliwości, o którym mowa w art. 175 ust. 1 Konstytucji.

Niezależnie od niespójności tego rozwiązania z koncepcją sprawowania wymiaru sprawiedliwości, o której mowa w art. 175 ust. 1 Konstytucji, rozwiązanie to wydaje się również pozostawać w sprzeczności z przyjętą w prawie polskim koncepcją przedawnienia roszczeń, gdzie – przynajmniej co do zasady – przedawnienie roszczeń nie uniemożliwia ich dochodzenia, a jedynie daje stronie zobowiązanej możliwość podniesienia zarzutu przedawnienia. To od postawy strony pozwanej w postępowaniu sądowym zależy, czy roszczenie może być skutecznie dochodzone. Sąd nie działa z urzędu poza przypadkami dotyczącymi roszczeń konsumenckich. Brak jest w ocenie autorki jakichkolwiek argumentów przemawiających za przyjęciem odmiennych rozwiązań na etapie postępowania egzekucyjnego.

Sytuacja procesowa wierzyciela na tle powyższego przepisu została mocno ograniczona. Obecnie przed dokonaniem tak powszechnej czynności, jaką jest skierowanie do odpowiedniego organu wniosku o wszczęcie egzekucji, wierzyciel musi przeprowadzić analizę, czy z treści tytułu wykonawczego wynika, że roszczenie jest przedawnione. Jeśli w wyniku analizy okaże się, że roszczenie uległo przedawnieniu, to wierzyciel obowiązany jest załączyć do wniosku o wszczęcie egzekucji dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

7.4. Zawieszenie i przerwanie biegu terminu przedawnienia

Kolejnym problemem, który może wystąpić na tle nowych uprawnień organu egzekucyjnego przewidzianych w art. 797 § 1¹ k.p.c. jest kwestia sposobu wykazania przerwania lub zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

Należy zauważyć, że nie każde przerwanie biegu terminu przedawnienia można wykazać dokumentem. W świetle art. 123 § 1 pkt 2 k.c. przerwanie biegu terminu przedawnienia może zostać dokonane przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje. Uznanie roszczenia może zostać dokonane w dowolnej formie w sposób wyraźny lub dorozumiany. Nietrudno wyobrazić sobie sytuację, w której dłużnik dokonuje z wierzycielem ustnych ustaleń co do spełnienia świadczenia wynikającego z tytułu wykonawczego. Takie ustalenia uznać należy za w pełni dopuszczalne ze względu na to, że ustawa nie wymaga dla uznania roszczenia zachowania szczególnej formy. Kolejnym przykładem przerwania biegu terminu przedawnienia jest zachowanie dłużnika polegające na obietnicach dotyczących uregulowania zobowiązania. Nie budzi bowiem wątpliwości, że zachowanie dłużnika polegające na ustnym zapewnieniu wierzyciela, że ureguluje zobowiązanie, stanowi niewłaściwe uznanie długu, a co za tym idzie – przerywa bieg terminu przedawnienia roszczenia.

We wskazanych przypadkach wierzyciel nie dysponuje żadnym dokumentem potwierdzającym przerwanie biegu terminu przedawnienia i nie będzie w stanie wykazać na potrzeby postępowania egzekucyjnego, że doszło do jego przerwania. Oznacza to, że wierzyciel, pomimo istnienia tytułu wykonawczego i przerwania biegu terminu przedawnienia poprzez ustne uznanie roszczenia, nie będzie mógł dochodzić swoich praw na drodze postępowania egzekucyjnego. Sytuacja taka wydaje się z aksjologicznego punktu widzenia nie do przyjęcia.

Podobne wątpliwości pojawiają się przy rozważaniu kwestii zawieszenia biegu terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym. Wydaje się, że kwestia zawieszenia biegu terminu przedawnienia przy wprowadzeniu art. 797 § 1¹ k.p.c. została przez ustawodawcę pominięta. W przepisie nie ma żadnej wzmianki o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia. Natomiast po wydaniu tytułu wykonawczego może dojść do sytuacji, w których bieg terminu przedawnienia zostanie zawieszony. Jako przykład wskazać można przypadek, w którym po wydaniu tytułu wykonawczego dojdzie do zawieszenia biegu terminu przedawnienia ze względu na wystąpienie siły wyższej (np. katastrofy przyrodniczej). Kolejnym przykładem może być sytuacja, gdy po wydaniu tytułu wykonawczego dojdzie pomiędzy wierzycielem a dłużnikiem do zawarcia związku małżeńskiego. Wydaje się, że nieuwzględnienie w przepisie 797 § 1¹ k.p.c. sytuacji związanych z zawieszeniem biegu terminu przedawnienia wynika z zaniedbania ustawodawcy i nie zostało podyktowane uzasadnionymi przyczynami. Stąd też w przypadku zawieszenia terminu przedawnienia po wydaniu tytułu wykonawczego uzasadnione jest *de lege lata* analogiczne stosowanie nakazu przedłożenia stosownego dokumentu.

W świetle regulacji zawartej w art. 797 § 1¹ k.p.c. organ egzekucyjny po otrzymaniu wniosku o wszczęcie egzekucji zobligowany jest do dokonania oceny – w odniesieniu

do każdego tytułu wykonawczego załączonego do wniosku o wszczęcie egzekucji – czy dochodzone roszczenie nie uległo przedawnieniu. W pierwszej kolejności organ egzekucyjny powinien określić zatem, czy z treści tytułu wykonawczego wynika, że upłynął termin przedawnienia. Już w tym miejscu mogą pojawić się wątpliwości związane z tym, co należy rozumieć przez sformułowanie „z treści tytułu wykonawczego”. Chodzi o to, czy organ egzekucyjny powinien wziąć pod uwagę tylko tytuł egzekucyjny wraz z nadaną mu przez sąd klauzulą wykonalności, czy też uwzględnić wszelkie urzędowe adnotacje na nim dokonane w terminie późniejszym, zwłaszcza w trakcie wcześniejszej egzekucji.

Wykładnia celowościowa przemawia za tym, że przy badaniu kwestii biegu terminu przedawnienia komornik sądowy powinien uwzględniać wszystkie przewidziane przepisami prawa adnotacje wskazane na tytule wykonawczym. Skoro bowiem przepisy prawa nakładają obowiązek dokonania odpowiednich adnotacji na tytule wykonawczym, nie ma podstaw do ich nieuwzględniania przy badaniu biegu terminu przedawnienia.

Przykładowo, po ukończeniu postępowania egzekucyjnego na tytule wykonawczym organ egzekucyjny obowiązany jest zaznaczyć wynik egzekucji (art. 816 § 1 k.p.c.). W tym miejscu powstaje pytanie, czy adnotacja o wyniku postępowania egzekucyjnego dokonana przez organ na tytule wykonawczym mieści się w zakresie pojęcia „treść tytułu wykonawczego”, o którym mowa w treści art. 767 § 1¹ k.p.c. Odpowiedź na to pytanie ma o tyle doniosłe znaczenie, że wniosek o wszczęcie egzekucji przerywa bieg terminu przedawnienia. W świetle art. 124 § 2 k.c. bieg terminu przedawnienia w razie jego przerwania przez czynność w postępowaniu przed organem powołanym do egzekwowania roszczenia nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie ukończone. Przykładowo bieg terminu przedawnienia dla roszczenia dochodzonego w toku postępowania egzekucyjnego biegnie na nowo dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia komornika sądowego o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W takim przypadku organ dokonuje na tytule egzekucyjnym wzmianki o wyniku egzekucji oraz opatruje tytuł egzekucyjny pieczęcią komorniczą. Wydaje się zatem, że w przypadku ponownego wszczęcia postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego opatrzonego wzmianką komornika sądowego o wyniku postępowania egzekucyjnego, tj. datą wydania postanowienia o umorzeniu egzekucji z uwagi na jej bezskuteczność, nie ma konieczności załączania dodatkowo postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. W większości takich sytuacji już na podstawie treści tytułu wykonawczego można ustalić, czy roszczenie uległo przedawnieniu. Dopiero jeżeli z tak rozumianej treści tytułu wykonawczego nie wynika jednoznacznie, że termin przedawnienia nie upłynął, wierzyciel powinien załączyć do wniosku o wszczęcie egzekucji dokument potwierdzający, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

W świetle powyższych uwag trudno zgodzić się z pojawiającymi się w praktyce sytuacjami, w których komornicy, pomimo wyraźnej wzmianki w treści tytułu wykonawczego o wyniku egzekucji, odmawiają jej prowadzenia, powołując się na niezależnie wymaganego dokumentu.

7.5. Podsumowanie

Reasumując, należy stwierdzić, że przyznanie organowi egzekucyjnemu kompetencji do decydowania o dopuszczalności egzekucji z uwagi na upływ terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z treści tytułu wykonawczego trzeba oceniać negatywnie. W ocenie autorki za zasadne powinno się uznać występujące w praktyce orzeczniczej wątpliwości związane z tym, czy wykonywanie przez organ egzekucyjny czynności polegających na weryfikacji roszczenia objętego tytułem egzekucyjnym, a tym samym orzekanie o dopuszczalności egzekucji z uwagi na upływ terminu przedawnienia nie stanowi sprawowania wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej należy uznać za w pełni uzasadnione. Nowa regulacja stanowi przełamanie naczelnej zasady postępowania egzekucyjnego polegającej na tym, że organ egzekucyjny nie bada zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym (art. 804 § 1 k.p.c.). Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że sytuacja procesowa wierzyciela na tle powyższego przepisu została mocno ograniczona.

Literatura

- Dąbrowski, S. (2013). Komentarz do art. 1 ustawy o ustroju sądów powszechnych. W: A. Górski (red.), *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Flaga-Gieruszyńska, K. (2015). *Postępowanie cywilne*. Warszawa: C.H. Beck.
- Rudkowska-Ząbczyk, E. (2020). Komentarz do art. 325 k.p.c. W: E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Sokolewicz, W. (1999). Konstytucyjna regulacja władzy sądowniczej, Konstytucja, ustrój, system finansowy państwa. W: A. Jankiewicz (red.), *Księga pamiątkowa ku czci prof. Natalii Gajl*. Warszawa: Wydawnictwa Trybunału Konstytucyjnego.
- Szczucki, K. (2016). Komentarz do art. 175 Konstytucji RP. W: M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Komentarz do art. 87-243*. Warszawa: C.H. Beck.
- Wengerek, E. (1994). *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.

Orzeczenia opublikowane w elektronicznej bazie danych

- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1971 r., I CZ 110/70, dostępny w: Legalis numer 15287.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1969 r., II CZ 37/69, dostępny w: Legalis numer 13869.

Postanowienie Sądu Rejonowego w Obornikach z dnia 19 listopada 2019 r., I Co 938/19, dostępny w: Legalis nr 2272098.

Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 lipca 2020 r., P 23/19, dostępny w: Legalis numer 2423188.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1977 r., III CZP 14/77, dostępny w: Legalis nr 20021.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CSK 528/15, dostępny w: Legalis numer 1460606.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1958 r., 1 CR 880/58, dostępny w: Legalis numer 506808.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 2012 r., P 39/10, dostępny w: Legalis numer 434353.